

Det svenska förslaget till ny lösdrivare-lagstiftning.

Några kritiska reflexioner.

Af advokaten jur. kand. ERNST NATHORST-BÖÖS J:OR.

Den 30 juni 1926 avgavs till Konungen betänkande med förslag till »lag om behandling av vissa arbetsovilliga och samhällsvådliga«, avsett att ersätta nu gällande lag angående lösdrivares behandling.

Anmäles för närvarande en person för lösdriveri, förhöres han inför lands- resp. stadsfiskal. Finner fiskalen omständigheterna det föranleda, äger han meddela den anhållne varning. Klagan häröver kan föras hos länsstyrelsen. Beträdas den varnade inom två år, från det varningen meddelades eller frigivning från tvångsarbetsanstalt ägde rum, ånyo med lösdriveri, kan häktning ske och äger länsstyrelse, inför vilken förhör skall äga rum, döma vederbörande till tvångsarbete. Över beslut härom må talan föras hos högsta domstolen.

Det nya förslaget syftar att åstadkomma en mer individualiserad behandling av olika typer lösdrivare, större effektivitet i åtgärderna och större rättssäkerhet för de tilltalade.

Då dessa rader blott avse en principkritik mot vissa bestämmelser av allmänt intresse i förslaget, saknas anledning att lämna redogörelse i detalj för betänkandets stadganden. Här skola alltså blott de delar av förslaget refereras, vilkas innehåll sedermera kommer att diskuteras.

Polisman eller tillsyningsmann skall enligt förslaget anmäla bettlare eller landsstrykare i orten för en av fattigvårdsstyrelsen vald delegation.

Föreligger behov av fattigvård för den anmälda, skall dylik erbjudas. Föreligger ej fattigvårdsbehov, skola delegerade söka skaffa arbete eller skydd åt den anmälda, eller, i sista hand, anvisa honom hjälparbete främst vid av staten eller under dess medverkan stående arbetsföretag. Den anmälda, som allvarligen skall anmanas att antaga delegerades erbjudande, äger emellertid vägra att acceptera det.

Mot kriminella, prostituerade och andra samhällsvådliga personer föreslås ett annat förfaringssätt. Under bestämmelserna för detta falla följande grupper: 1:o) de, som kunna antages genom brott förskaffa sig medel att föra ett lättjefullt liv; 2:o) de som innan de fyllt 21 år vanemässigt bereda sig inkomst genom otukt ävensom de, vilka genom förledande till, genom förmedlande eller eljest genom främjande av otukt med ungdom under 21 år, eller genom arten av sitt framträdande eller genom sitt levnadssätt i övrigt äro vådliga för allmän sedlighet ordning och säkerhet, 3:o) de som — utan att ärligen försörja sig — föra ett sådant levnadssätt, att våda i nyssnämnda hänseende uppstår; samt 4:o) de som beträtts med bettleri och kringstrykande och vilka, då de åtgärder för vilka nyss relaterats, ansetts gagnlösa, blivit anmälda till vederbörande fiskal.

Beträffande alla dessa grupper med undantag av prostituerade kvinnor föreslås följande: polis- eller tillsyningsmann gör anmälan mot vederbörande till fiskalen i orten. Denne anställer i närvaro av delegerad förhör. Framgår vid förhöret, att anmälningen haft fog, skall beslutas antingen om den anmäldes överförande till arbetshem — beslut härom skall underställas länsstyrelsens prövning — eller om anskaffande av arbete eller hjälparbete eller ock om anmälan till länsstyrelsen. Länsstyrelsen äger förordna

om intagande i tvångsarbetsanstalt eller arbetshem eller också vidtaga åtgärder på det att den anmälde må erhålla hjälparbete. Besvär över länsstyrelses beslut föres hos regeringsrätten.

Beträffande slutligen kvinnliga prostituerade skall polis- eller tillsyningsman anmoda kvinnan att inställa sig inför ett, huvudsakligen av kvinnor bestående, av fattigvårds- m. fl. styrelser valt, s. k. hjälputskott. Detta beslutar huruvida kvinnan är i behov av alkoholist- eller fattigvård och skall utskottet eljest försöka skaffa arbete eller skydd. Skulle utskottet anse åtgärder härför gagnlösa, kan utskottet anmäla henne för fiskalen, som då förfar som härövan beträffande övriga skildrats.

Härjämte finnas bestämmelser rörande övervakning i vissa fall, anstaltens organisation m. m.

Av denna korta redogörelse torde framgå, att förslaget erbjuder en betydligt mera individualiserad behandling än vad som äger rum enligt gällande lag, och, det skall viligt medgivas, rent formellt, på papperet, har man sökt sörja för de anmäldas rättssäkerhet. Men, i alla fall, förslaget är blott sill i kapprock; det innebär icke någon verklig reform. Det utgår därjämte från en olycksdigert sentimentalt-humanitär uppfattning om de sjukdoms fenomen, det skulle hjälpa till att bota.

Först och främst och framförallt: *lösdriveriet bör i likhet med vad som är fallet i de flesta andra länder kriminaliseras* och bedömandet, huruvida i det enskilda fallet lösdriveri skall anses föreligga, överlåtas åt domstol.

Det måste i själva verket anses rätt ofattbart, att icke i betänkan det kriminalisering föreslagits åtminstone beträffande de grupper (kriminella, prostituerade och andra samhällsvådliga), vilka beröras av lagförslagets senare del. Man bör nämligen, med risk att förefalla cynisk, hävda den uppfattningen, att svaret på frågan, huruvida kriminalisering bör ske, icke får bero på, huru kriminaliseringen

kan tänkas verka på de individer, vilka komma att drabbas av den, utan därpå huruvida det antisociala liv och den antisociala läggning, som kommer till uttryck i de företeelser man vill bekämpa har sådan styrka och riktning, att det är lämpligt, ja nödvändigt, att samhället ingriper med straffhot. Om man blott för ett ögonblick vill erinra sig, i vilken omfattning kriminalisering äger rum i det moderna samhället, om man därtill betänker, att det i varje fall är *meningen*, att straff bl. a. skall verka uppfostrande på den enskilde brottslingen, och att en omläggning av straffarterna och de sakfällas behandling ägt och äger rum just med tanke härpå; om man vidare lägger på minnet, att en kriminalisering av lösdriveriet allenast innebär, att en domstol skall döma den åtalade — i en lösdrivarlag kan ju, i likhet med vad som gäller t. ex. ungdomsbrottslingar och otillräkneliga, alternativt bestämmas en specialbehandling — samt om man slutligen behagar överväga — något som på det mest fruktansvärda sätt framgår av socialstyrelsens i betänkanDET refererade statistik — i vilken enorm utsträckning lösdrivarna, t. o. m. de rena vagabonderna, utgöras av kriminella och degenererade (alkoholister, syfilitiker och imbecilla) typer, är det obegripligt, varför man ej kriminaliserar företeelsen såsom sådan. Sannerligen, det finnes många förbrytare som äro mindre samhällsvådliga och vad uppfostringsmomentet angår, får man — utöver vad härövan sagts, med hänsyn till att flertalet lösdrivare äro en samhällets naturliga bottensats, en oundvikligt oförbätterlig drägg, från födseln ofta hart när till antisocialt liv förutbestämda, mindervärdiga element — ej vänta sig för mycket. Man skall för övrigt ej vara för skolastiskt fin. Är det nämligen i själva verket en sådan skillnad i verkan för den det gäller mellan t. ex. en sakerförklaring av Hedemora rådstuvurätt för brott samt en anmaning inför Hedemora fattigvårdsstyrelse eller ett beslut av Hedemora sockens landsfiskal eller ett utslag av länsstyrelsen i Kopparbergs län i

och för sig? Är det ej, främst, den efterföljande behandlingen det kommer an på? Är det f. ö. icke lika viktigt — ibland mera — att den fånge, som avtjänat sitt straff, beredes arbete och omhändertas av goda sociala organisationer, som att den gamle luffaren, som älskar landsvägen, sättes in i ett arbetshem? Man skulle emellertid *möjligen* kunna tänka sig, att det av allehanda praktikabilitets-hänsyn vore lämpligt, att, beträffande de rena bettlarna och lösdrivarna i egentlig mening, pröva det system som i betänkandet föreslagits, därest man nämligen med fog kunde hoppas, att de föreslagna åtgärderna åtminstone i flertalet fall kunde vara till fyllest.

Det kan alltså icke innebära någon olägenhet att kriminalisering äger rum. Tvärtom är det tilltalande för rättskänslan och en modern syn på kriminaliteten såväl som en modern samhällsåskådning, att de grupper det här är fråga om, behandlas i formell paritet med andra asociala. Sker kriminalisering, har detta jämväl den fördelen med sig, att det alldeles självfallet blir *domstolarna*, som få pröva de fall varom här är fråga.

Det må emellertid med all makt och styrka betonas, att spørsmålet huruvida domstol eller administration bör handlägga dessa ärenden, är alldeles oavhängigt av problemet, huruvida kriminalisering bör ske eller ej. *Domstolsbehandling är under alla förhållanden det enda riktiga*, och det är ägnat att i allra högsta grad förvåna, att betänkandet med dess, i mångt och mycket men ej i allt, berättigade tendens, att värna den för lösdriveri misstänktes rättigheter, ger avkall på denna, den kardinala punkten. Betänkandets motiv äro, med förlov sagt, i denna del mer än lovligt svaga, och förslaget oantagligt.

I betänkandet förklaras till en början, att en domstol icke skulle hava samma möjlighet att åstadkomma en rationell och individualiserad behandling av lösdrivaren som kommunala eller administrativa myndigheter. Först och främst kan ju gennämas, att domstol givetvis blott skall

anvisa dylik behandling — de kommunala hjälporganen skola väl ej försvinna därför, att inför domstol förhandling äger rum — men för det andra må det verkligen tilläggas, att detta bristande förtroende för domstolarna saknar varje tillstymmelse till fog och är ovederhäftigt. Finnes förslagets behandlingsorganisation, behöver man ej frukta att Sveriges utan all gensägelse bästa myndigheter, dess domstolar, vilka äro vana att tillämpa institutet villkorlig dom, bestämmelserna beträffande ungdomsbrottslingar, tillräknelighet m. m. i samråd med andra myndigheter, dessutom vana att bedöma och döma alla olika brottslingstyper, skulle ha mindre förutsättningar att med humanitet, rättskänsla, psykologisk takt och god allmänanda döma en lösdrivare än kronans små och stora fiskaler, vilka, med all respekt för dem, *icke* ha dessa förutsättningar, *icke* ha domstolarnas tradition, *icke* häradsrättens med ortsförhållandena sakkunniga nämnd och *icke* domarens kvalifikationer. Det ha *icke* ens länsstyrelserna, vilkas ofta efter politiska meriter utnämnda chefer ju f. ö. i ett flertal fall mest verka för sina län under vistelser i kungliga huvudstaden.

Däremot erbjuda domstolsorganisationerna utomordentligt betydande fördelar ur rättssäkerhetssynpunkt. Det gäller dock i sista hand frågan, huruvida ett långvarigt frihetsberövande — på obestämd tid — skall drabba en svensk medborgare eller ej. De svenska domstolarna, vilka äro alldeles oberoende av den administrativa makten, och vilka döma med en helt annan, sedan sekler nedärvd objektiv ansvarskänsla än de administrativa myndigheterna, skulle förvisso komma att med en annan omsorg och på ett vida enhetligare sätt behandla dessa fall. Visserligen förklarar betänkandet (beträffande tvångsarbetet), att som en individualiserad hehandling bör eftersträvas, enhetlighet i rättstillämpningen »därför« svårligen kan vinnas. Detta påstående är förbluffande. Individualiseringen har ju sin begränsning, liksom enhetligheten, i de olika — för olika

typer avpassade — åtgärder, som föreslås. Samma är ju förhållandet beträffande vanliga brottslingar, om ock *möjligen* hittills — men säkert ej i framtiden — i något mindre grad. Men att därför säga, att rättstillämpningen ej skulle kunna bli enhetlig, är vilseledande.

Vad därefter betänkandets farhåga, att domstol i högre grad »än önskligt« skulle känna sig bunden av eljest i processen tillämpade bevisregler angår, är denna farhåga i många avseenden minst sagt märklig. Först och främst kunna väl i en lösdrivarelag lika väl som i många andra, om olovlig spritsmuggling t. ex., *om så behöves*, särskilda regler om bevisning givas, och domstolarna torde säkert följa dessa. Men det är å andra sidan helt enkelt av stor vikt att dylika regler då finnas. Överlämnas dessa ärenden åt administrativa myndigheter utan att några regler angående bevisning existera, är vägen öppen för administrativt godtycke. Man må ej invända, att regeringsrätten, som skulle vara sista instans, kan rätta till begångna fel, ty det viktigaste i all rättskipning torde dock vara, att de första dömande myndigheterna döma rätt. Det hör i detta sammanhang jämväl erinras därom, att det här är fråga om åtgärder mot bl. a. prostituerade, samt att man särskilt då det gäller dessa, men även i övrigt då det rör lösdrivare kommer att ha en mycket kritiskt vaksam opinion.

Betänkandet framhåller, att i barnavårdslagen ävensom i lag angående behandling av alkoholister åt kommunala nämnder och administrativa myndigheter anförtrotts uppgifter, liknande dem det här är tal om. Beträffande barnavårdslagen föreligger icke realiter något parallellfall. I övrigt må replikeras, dels att det här kan vara fråga om ett frihetsberövande som i själva verket är en straffart och dels, att om *en* lag är oriktig en annan ju ej nödvändigt behöver följa samma väg.

Betänkandet söker emellertid taga udden av kritiken genom att föreslå vissa åtgärder, avseende såväl, synes det, att ställa förfarandet inför länsstyrelse i formell paritet

med det ordinarie domstolsförfarandet, som att åt de administrativa myndigheterna vid behandlingen av dessa ärenden skänka en sammansättning avsedd att trygga deras riktiga handläggning. Vid förhöret inför länsstyrelsen skall sålunda häktningensmyndigheten, såvitt möjligt, närvara. Förundersökning skall eventuellt äga rum. Förhör kan för vinnande av vissa upplysningar anställas vid domstol. Länsstyrelsen äger att i tveksamma fall rådgöra med i frågan sakkunnig person. Det bör slutligen, framhåller förslaget, tagas i övervägande, huruvida ej genom andra administrativa föreskrifter garantier kunna skapas, på det att lösdrivaremålen må i länsstyrelsen vinna en god behandling. Det är, som man torde finna, många vita plåster på en gång. Man har sannerligen icke skytt besvär, då det gällt att slippa domstolsbehandling.

Först och främst bör väl — med hänsyn till samhällets intresse och för att häktningensmyndigheten ej i onödan må desavueras — åklagaren *alltid* vara närvarande vid förhöret inför länsstyrelsen. Den dömande myndigheten, ehodet är, bör ej blott ha ett pappersåtal att gå efter. Förundersökning bör ej eventuellt anordnas av länsstyrelse. *Obligatorisk* dylik bör däremot äga rum (ledd av alldeles opartisk, socialt intresserad, lämplig person) redan i samband med förhöret inför fiskalen, och innan denne fattat sitt beslut. Domstolsförhören måste formellt anses såsom en fullständig anomali. De vålla skrivers och tidsutdräkt och bestämmelsen härom visar, jämte allt annat, att det enda riktiga varit att förlägga hela proceduren till domstol. Vad slutligen det mera ändamålsenliga ordnandet av länsstyrelsens sammansättning vid behandling av lösdrivareärenden angår, är sakligt intet att säga därom, då något förslag, *hur* detta skall ordnas, ej föreligger. Formellt är däremot en allvarlig erinran att göra. Meningen är att dessa åtgärder skola genomföras i administrativ väg. Detta är emellertid ur principiell synpunkt oerhört otillfredsställande. Å ena sidan avvisas framställda önskemål om

domstolsförfarande under förmälan, att genom vissa utbyggnader handläggningen inför den administrativa myndigheten skall ske med samma rättssäkerhet. Å andra sidan skall det icke i lag utan på administrativ väg givas bestämmelser avsedda att åstadkomma detta resultat! Det må här — mer i parentes — framhållas, att de s. k. brännvinsadvokaterna, som man, synes det, borde försöka få alldeles bort här i landet, gynnas genom föreskriften, att vid förhör inför länsstyrelsen den anmälda äger erhålla rättegångsbiträde — en i sig riktig tanke — vilket emellertid ej behöver vara juridiskt bildat!

Det må slutligen tilläggas, att enligt gällande lösdri-
varelag besvär över länsstyrelses beslut om tvångsarbete
anföres hos högsta domstolen. Enligt betänkandet skola
emellertid, såsom förut sagts, besvär häröver ställas till
regeringsrätten. Detta förslag, som är krönet på betänkan-
dets i alla detaljer genomförda tendens att fullständigt
bortskära judiciella myndigheter, är olyckligt. Även om,
ja, framförallt om administrativa myndigheter skola döma
i första hand; bör, då frågan gäller i den enskildes frihet
så djupt ingripande åtgärder, som här är fallet, högsta
domstolen vara högsta dömande myndighet. Regerings-
rätten har icke samma nedärvda förtroende och tra-
dition.

Beträffande i betänkandet föreslagna *åtgärderna* skola
här allenast två anmärkningar göras.

Kanske med rätta kritiserar betänkandet det för när-
varande praktiserade varningsförfarandet såsom bränn-
märkande och försvårande återgången till ett hederligt liv.
Denna sats innehåller i varje fall blott en halv sanning.
Det är överhuvudtaget svårt för en bettlare, vagabond eller
soutenör att föra ett hederligt liv. Märket kommer icke av
varningen, som antagligen ej har ödesdigrare konsekvenser
än ett anhållande eller den anmaning att föra ett hederligt
liv, som betänkandet föreslår, och som säkert för alla utom

för en luthersk 1600-tals teolog förefaller att vara helsyskon till den efter värtalig motivering underkända varningen.

Ville man vara tillräckligt pessimistisk, kunde man säga, att lösdrivarna i det stora hela utgöra en samhällets sumpmark som måste dräneras, men som man aldrig, i stort sett, kan göra till odlingsbart land. Vill man emellertid som betänkandet — och troligen majoriteten av Sveriges folk — säga: låt så vara, det finnes dock en hel del mer godartade element; för deras skull, och i förhoppning att, särskilt om behandlingen börjar i tid, goda resultat skola kunna nås, vilja vi bygga upp en hjälporganisation, ja då får det ej bliva för många potemkinkulisser. Så är emellertid i själva verket förhållandet i betänkandet. Beträffande nämligen en del av organisationen gäller det, att kommunal eller administrativ myndighet kan dispensera från upprättandet av vad som i motiven angives såsom så viktigt för de anmäldas effektiva behandling etc. Klart är väl emellertid, att skall en organisation byggas upp, skall det ske så att säga obönhörligt. Kommunala bekvämlighets- eller lokala kostnadshänsyn få ej stå hindrande. Det är bättre, att organisationen finnes till hands, även där möjligen viss tvekan kan råda om nödvändigheten av dess existens för ögonblicket, än att den saknas, då den vid ett visst tillfälle behöves. För att behandlingen av dem det gäller skall bliva tillfredsställande fordras också — i motsats till vad i betänkandet föreslås men i likhet med vad de sakkunniga myndigheterna, fångvårds- och socialstyrelserna, hemställa — att en central myndighet har uppsikt över tvångsarbetsanstalterna, ja, så borde vara fallet beträffande hela *behandlingsorganisationen*. Det är av vikt icke minst på grund av de klagomål, som tid efter annan kunna förväntas bliva hörda.

Det är slutligen någonting psykologiskt oerhört, då det föreslås, att i vissa städer poliskammare skulle få fungera i länsstyrelses ställe. All aktning för polisen, men är det *något* en reform *måste* innehålla, lär det vara, att be-

träffande dessa ärenden alldeles få bort polisen såsom *dömande* myndighet. Medan betänkandet drar sig för att åt en polisman anförtro uppgiften att utan förkläde hämta en prostituerad, som vägrar infinna sig för hjälputskottet, vill man åt en »stärkt» poliskammare — eventuellt förstärkt med en ledamot av magistrat; domare duga ibland! — anförtro att döma till långvarigt frihetsberövande. Man har tydligen saknat varje tanke på, att en dylik bestämmelse, för dem det gäller, med ett slag för in hela den atmosfär av brutalt polisgodtycke, reformen framför allt skulle taga bort. Man kommer ej i lösdrivarekretsar att intressera sig för »förstärkningsåtgärderna», vilka f. ö. på administrativ väg skola genomföras, utan att man döms i poliskammaren av polisen.

Här skall slutligen ock i allra största korthet diskuteras de föreslagna åtgärderna mot vissa prostituerade kvinnor. Dessa kvinnor skola, där anledning finnes, inställas för det hjälputskott, varom förut talats, och skall detta vidtaga åtgärder för anskaffande av arbete eller beredande av skydd. Det bör anmärkas, att förutsättningen för ingripande i regel *icke* är prostitutionsföreteelsen såsom sådan — så är dock fallet, då det gäller kvinnor under 21 år¹⁾ — utan, såsom ovan framhållits, att vederbörande främjat otukt bland ungdom under 21 år. Frånsett nu arten av det föreslagna ingripandet kan med fog spörjas, huruvida man bör med tvång ingripa mot en viss del av prostitutionen såsom sådan. Denne företeelse — i mer vidsträckt bemärkelse — lära vi ej så lätt komma ifrån. Samhällets åtgärder mot den torde därför böra inskränkas att omfatta 1:o) kamp mot de smittosamma könssjukdomarna; 2:o) lagstiftning mot vit slavhandel, soudenörväsande och annat tvångsutnyttjande av, främst, prostituerade kvinnor samt 3:o) ett sådant reglerande av före-

¹⁾ Betr. de mellan 15 och 18 år finnas bestämmelser i barnavårdslagen.

teelsen, att den ej framträder på ett för den allmänna anständighetskänslan alltför sårande sätt, samt sist och främst, att den uppväxande generationen så vitt möjligt skyddas. Att däremot tro sig kunna skydda de yngre prostituerade, en till stor del av ytterst degenererade element bestående samling, är att tro sig om för mycket. Skulle man på allvar söka tillämpa en dylik lag, skulle det förvisso framkalla orkaner av klagoskrig — den nuvarande lagen tolereras därför att den så slappt tillämpas — och hela lösdrivarelagstiftningen kan råka i misskredit. Det räcker ju för dessa unga, att de vanemässigt bereda sig inkomst genom otukt. De kunna därjämte ha vissa andra inkomster. I de flesta fall komma emellertid, det behöver man ej vara siare för att fatta, den »finare» typen demimonder, bl. a. på grund av bevisningssvårigheter och för övrigt en del andra omständigheter, att slippa proceduren — som lätt slutar med tvångsarbete — och så är orättvisan, klasslagen efter parfymernas kvalitet, framme. Det bör därför — oavsett frågan om reglementering av prostitutionen, på vilken här ej skall ingås — räcka med de olika åtgärder här ovan skisserats. Skapar man lagbestämmelser, som åtminstone så tillvida lokalisera prostitutionen, att städernas stora stråkar hållas fria och den uppväxande ungdomen ej direkt drives i armarna på lasten, så är det tillräckligt, att endast då de kvalifikationsmoment förekomma, varom belänkandet talar, ingripa. För övrigt är det alldeles orimligt, att en kvinna, som idkar skörlevnad, men ej gör sig skyldig till brott mot lagens kvalifikationsbestämmelser, blott därför att hon är under 21 år, skall riskera tvångsarbete.

Därjämte äro emellertid de föreslagna bestämmelserna otillfredsställande och farliga. Hur kommer det nämligen att gå till? En polisman anser, att ett fall enligt lagen föreligger. Han kallar kvinnan att inställa sig inför hjälpskottet. Hon kommer ej. Hon skall då hämtas, men polisen bör då ha kvinnligt sällskap — en kvinna oskyl-

dig misstänkt för t. ex. bedrägeri eller barnamord får ej samma fina hämtning — och så inställes hon för det huvudsakligen av kvinnor bestående hjälputskottet. Detta utskott dömer sedan, ty det är ju detta utskott, som undersöker och bestämmer, huruvida förutsättningarna för ett ingripande, skörlevnad i fall den anmälda är under 21 år, föreligga eller ej. Mot denna dom finnes ingen appell. Har kvinnan blivit anvisad skydd eller vad det nu blir, har hon i själva verket blivit byråskriven på nytt och reglementeringen har i sin minst tiltalande form kommit åter bakvägen.

Men dessutom, fränsett detta fall, saknar ett dylikt utskott, tillsatt av kommunalt och alltså politiskt valda korporationer, möjlighet och kvalifikationer att tillfredsställande tillämpa denna oerhört ömtåliga lagstiftning. Rättsskipningen blir säkerligen, för det första, utan varje enhellighet. I en liten sedesträng småstad kanske man även beträffande de något äldre vill avskaffa prostitutionen, och man behöver bara anse, att den anmälda uppträtt förargelseväckande, vilket med någon fantasi lär gå, för att man får greppet om henne. I en större stad är man sedan gammalt van vid att prostituerade förekomma å gatorna och där uppträda provocerande. Där kan man frukta, att hjälputskottets känslor lätt bliva för slappa. Det bör här slutligen anmärkas, att det ankommer på hjälputskottet att bestämma om den för utskottet inställda skall anmälas för fiskal eller ej. Ett mer humant sinnat hjälputskott kan genom att i tillräcklig omfattning underlåta att anmäla fall för fiskalen sätta tvångsbestämmelserna ur kraft. Man kommer här åter till betänkandets största brist: att ej helt generellt åt ordinarie domstolar anförtro handläggningen av dessa ärenden.

Om betänkandet kan, helt allmänt, sägas, att det utmärker sig för en viss social sentimentalitet. För mycken omtanke har slösats på den oftast degenererade och icke

sällan kriminella individ lagen gäller för och för liten på samhällets och dess oförvittliga individers rättmätiga intressen.

Det är något underbart, synes det, då man efter att i detta land, i god och vacker social anda, ha skapat ålderdomshem, där det fanns fattighus, enligt betänkandet önskar bereda dessa åldringar gästbesök av lösdrivare.

Det är sluttigen märkeligt, att detta betänkande icke till allvarlig behandling — frågan nämnes ej ens — upp-tar spörsmålet, huruvida icke bland åtgärder mot kriminella, degenererade lösdrivare även borde ingå åtgärder avseende att förhindra deras möjlighet att forplanta sig. Dessa åtgärder kunna icke utan vidare avvisas. Man rör sig, det är sant, på ett ömtåligt gebit. Men då ett land står i begrepp att skapa en fullständigt ny lösdrivarelagstiftning, gör det icke minst med hänsyn till den statistik, som i betänkandet citeras, ett beklämmande intryck av *socialt parktanteri*, då dessa åtgärder, kanske de allra viktigaste, ej med ett ord ens beröras.